

Corsendonk
bier

Pater

Zacht en donker.

Agnus

Pittig en blond.

CORSENDONCA

Trimestriël tijdschrift
10^e jaargang
Nr. 3, september 1993
ISSN 0779-5785

V.u.: Hugo Miguet
Sprinkhaanweg 4
2360 Oud-Turnhout

Kantoor van afgifte : Oud-Turnhout

VOOR AL UW FEESTEN

ALTA RIPA

Engelstraat 6 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/67.12.71

VERZEKERINGSKANTOOR

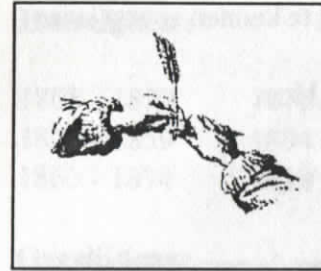
JAN AERTS

ALLE VERZEKERINGEN

St. Antoniusstraat 20 2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.30.92

© *CORSENDONCA* : Alle artikels overgenomen uit ons driemaandelijks tijdschrift moeten de vermelding "Uit *Corsendonca*" dragen, met de jaargang, nummer, pagina en de naam van de auteur.

CORSENDONCA

Voorwoord

Na een deugdloze vakantie verschijnt het derde nummer van "Corsendonca". Het mindere weer van de voorbije zomermaanden heeft het enthousiasme van onze vereniging niet kunnen bekoelen. Integendeel, tijdens de vakantieperiode werd er weerom ijverig gewerkt op verschillende gebieden. Eerst en vooral kunnen we nu reeds melden dat er op het einde van dit jaar een nieuw fotoboek over onze gemeente zal verschijnen! Aan "**Oud-Turnhout en zijn verleden 3**" wordt op dit moment nog koortsachtig verder gewerkt. De kring vond de tijd rijp om haar allereerste boek "Zo was Oud-Turnhout" een vervolg te geven. Hiermee hopen we bovendien om het rijke fotografische verleden van onze gemeente te bewaren voor het nageslacht. Immers heel wat mensen blijken waardevolle kiekjes als oude rommel weg te werpen. En dat mogen we als heemkundekring niet laten gebeuren!

Ook aan het bewerken van de Oud-Turnhoutse parochieregisters werd en wordt er goed doorgewerkt. Een stand van zaken hieromtrent, kan u verder in dit nummer terugvinden. Ondertussen heeft ons ledenblad "Corsendonca" ook haar ISSN-nummer gekregen. Het Internationaal Standaard Serie Nummer is een nummeringsmethode dat gebruikt wordt voor publicaties die op een chronologische wijze verschijnen én waarvan de continuïteit beoogd wordt. Het ISSN-systeem wordt gecentraliseerd door het Internationaal Centrum voor Registratie van Series, een onderafdeling van de UNESCO met als hoofdzetel Parijs, en is een product van de International Organisation for Standardisation (ISO). Hiermee heeft "Corsendonca" haar plaatsje

in de wereld gekregen en geeft onze kring te kennen er nog jaren mee door te gaan!

Wim van Hout

Parochieregisters Sint-Bavo

In het voorbije decennium heeft onze kring de parochieregisters van Sint-Bavo Oud-Turnhout mogen fotokopiëren. Dit op zich was reeds een enorm werk, maar de zo vergaarde informatie bleef wel onbewerkt achter.

Tijdens het voorjaar besloten enkele mensen om deze parochieregisters te klapperen. Met zeven personen wordt er ijverig aan dit project gewerkt en de resultaten blijven dan ook niet uit. Vermoedelijk reeds rond de jaarwende zal de eerste klapper volledig klaar zijn! Het betreft de huwelijksregisters van 1808 tot 1947.

Maar ondertussen wordt er ook al gewerkt aan het klapperen van de dopen, die hopelijk in de loop van volgend jaar volledig bewerkt zullen zijn.

De deelnemende genealogen aan dit project zijn Rudy Cornelis, Bruno Peeters, Eddy Thielemans, Wim van Hout, Roger Van Mierlo, Ludo Van Wuytswinkel en Jan Wens.

Zij klapperen de volgende parochieregisters:

Dopen:

1808 - 1829	1859 - 1869
1829 - 1833	1870 - 1880
1834 - 1839	1881 - 1897
1840 - 1845	1898 - 1910
1846 - 1850	1911 - 1922
1851 - 1855	1923 - 1927
1856 - 1858	

Huwelijken :

1808 - 1829	1875 - 1893
1829 - 1859	1894 - 1912
1860 - 1874	1913 - 1947

Overlijdens :

1808 - 1829	1883 - 1907
1829 - 1855	1907 - 1947
1856 - 1873	1948 - 1966
1874 - 1882	

Daarna kunnen nog andere Oud-Turnhoutse parochies aan de beurt komen, evenals de oudere Oud-Turnhoutse parochieregisters.

Wim van Hout

Familiale aantekeningen van Martinus Wens

Authentieke aantekeningen van voorouders komen niet zo veelvuldig voor. Maar bepaalde families hebben hierin toch een zekere traditie opgebouwd. De Oud-Turnhoutse tak van de familie Wens heeft wel heel wat geschreven sporen nagelaten voor het nageslacht. In vorige afleveringen van "Corsendonca" publiceerden we reeds een aantal aantekeningen van Jan Franciscus Wens, de stamvader van de Oud-Turnhoutse Wensen uit 1784 (Zie Corsendonca 1989 : 'Merkwaardige volksremedies van een Oud-Turnhoutenaar'). Eén van zijn afstammelingen,

Martinus Wens, noteerde in een cahier naast een aantal familiale gegevens heel wat landbouwkundige bedrijfsgegevens, die ons een goed overzicht geven van het dagelijks leven en problemen van een landbouwbedrijf uit de vorige eeuw. Leo Wens was zo vriendelijk om ons dit schrift te laten inzien. We laten zijn overgrootvader verder aan het woord:

“Martinus Wens geboren te Oud-Turnhout, 1 oktober 1855. Getrouwdt den 4 februari 1891 met Elisabeth Berrens geboren den 14 Augustus 1856. Voor den wet getrouwdt op 31 Januari door burgemeester Jac Broeckx denwelke daags te voren als burgemeester ingehuldigd werdt. Wij waren de eerste welke hij trouwde.

Onze moeder Maria Catharina Van Der Veken is het jaar te voren gestorven op 11 februari. De boerderij en de haaf heb ik ook in het jaar 1890 overgenomen. De boerderij den 26 Mei voor de som van 16.500 frs. en de haaf op 15 Augustus voor 5.500 frs. Wij hadden toen 5 koeien 2 dragende veerzen en 2 kalveren.

Wij hadden toen in dienst Peer Reyniers, Mus Segers en Mathildis Mangelschots. Elisabeth Wens bleef met haar huisgezin bij ons inwoonen tot 19 Meert 1891.

Op 1 juni 1890 bevrozen de koren aren zoo dat er op sommige plaatsen bijna geen graan was.

Den winter van 1890-91 was zeer streng geweest. Het begon te vriezen op 22 November en duurde bijna zonder ophouden tot op het einde van februari. Op 4 februari den dag dat wij trouwden was het nogthans een zomerschen dag. In Meert werdt er nog veel koren gezaaid. Dat na de winter gezaaid en herzaaid werdt was redelijk goed gelukt. Het andere was op vele plaatsen bijna geheel weg gevrozen. In 1891 was er veel zwart koren. Wij hadden er voor meer dan 20 frs. verkocht, het gold tot 3 frs. den kilo.

Met half Meert 1891 kwam Mie Berckmans hier in dienst in de plaats van Mathildis Mangelschots. Op 15 Juni is de vrouw van Franciscus Wens gestorven.

Op 14 Juli verhuisde Mie Berckmans en toen kwam Mie Spaepen bij ons in dienst. In Augustus verkochten wij eene koei voor 265 frs. In October eene veers voor 185 frs. In November een kalf voor 73 frs. In 1891 Vierde in Turnhout Theresia Bartels haren hondersten verjaardag en is gestorven in 1892.

Op half meert 1892 verlieten Peer Reyniers en Mus Segers hunnen dienst. En wij kregen Jan Driezen als dienstknecht en Frans Hermans als werkman tot in Mei. Op 8 mei kwam Peer Van Der Veken bij ons in dienst. Op 26 Meert is Jan Baptist Wens geboren.

CORSENDONCA

In Meert is den steenweg begonnen in de kerkstraat en voltrokken in April. In Juni verkochten wij een kalf voor 106 frs. Op het einde van Juni is de Schoutenhoef afgebrand.

In 1892 was het eenen goeden oogst en patatten waren er in overvloed.

In september verkochten wij eene koei voor 315 frs. In October een kalf voor 145 frs. Op 15 November is men aan den tram begonnen van Turnhout op Arendonk.

1892 is een droog jaar geweest. Toemaat speuri en rapen waren slecht gelukt. Het begon te vriezen op 4 December en duurde 8 dagen. Het begon weder te vriezen op 22 December en vrees tot 22 Januari 1893.

Op 16 Januari vertrok Mie Spaepen. Op 23 Januari kwam Virginie Loots hier in dienst.

Op 7 Meert een kalf verkocht voor 130 frs. Den tram van Turnhout op Arendonck is ingehuldigd op 30 April 1893. Van 16 Meert tot 16 Mei had het bijna niet geregend.

De patatten werden in den lente verkocht aan 1.50 de 100 kilos. Op 4 Juni is Henricus Wens geboren. Het polderken is omgedelft en bewonnen in 1892 en 93.

1893 was een zeer droog jaar, van half Meert tot half September had het weinig geregend. Hooi was er zeer weinig, den toemaat was op vele plaatsen geheel doodgebrand. Den oogst was goed, er was zeer veel graan. Ook waren er veel patatten. Haver, speuri en rapen, dat was nog al behoorlijk.

De tweede kermis in Oud-Turnhout was ook dat jaar ingesteld. In september verkochten wij een kalf voor 130 frs.

Virginie Loots vertrok op 15 October en toen kwam Leen Rommes in dienst.

In begin van november 8 dagen vorst en een weinig sneeuw. Verders goed weder tot het einde van December. 14 dagenvorst

CORSENDONCA

waarvan 2 dagen zeer streng waren. 26 Januari een weinig sneeuw, windachtig tot 14 Februari een weinig vorst met een goede laag sneeuw.

Eene koei verkocht in Februari 1896 voor 335 frs.

In het begin van Meert koud en nat, de laatste helft van Meert Schraal en droog, met half Meert is Liza Reyniers in dienst gekomen.

De geheel maand April was warm en regenachtig. Op 17 April 1894 is Franciscus Josephus Wens geboren.

Henricus Wens is gestorven op 6 Mei. Op 18 Mei is pastoor Van Bladel gestorven.

De geheele maand Mei is schraal en droog geweest.

Mijnheer Hermans is als Pastoor ingehuldigt op 29 Juni.

In Juli is men aan den tram begonnen van Turnhout op Mol.

Van Mei tot September nat weder. Eene veers verkocht in October voor 220 frs. Geen sneeuw en weinig vorst tot 1 januari 1895. De geheele maand Januari winterachtig. In Januari een kalf verkocht voor 172,50 frs. Eliza Reyniers is op 2 Januari vertrokken. De geheele maand Januari vorst. De gehele maand Februari ook streng en nog vorst tot half Maart, regenachtig tot 7 April. Den 12 Meert is Maria Catharina Wens geboren.

Op 3 April is M. Leenaerts in dienst gekoomen en is vertrokken op 1 Mei.

Een kalf verkocht in Juni voor 195 frs.

Jan Driesen is vertrokken op 16 Juni. Op 9 Juli is Frans Weynants in dienst gekomen.

Een kalf verkocht in Augustus voor 138 frs.

Een koei verkocht in October voor 400 frs.

Op 13 Mei is Maria Josephina Elisabeth Wens geboren. In October is Sus Wens hertrouwd.

Maria Catharina Wens is gestorven op 8 October 1895.

Frans Weynants is vertrokken op 1 November. Jos Van Nuffelen isin dienst gekomen op 8 November.

Het jaar 1895 is tamelijk vruchtbaar geweest. Den winter van 1895 en 96 was zeer zacht en droog, wij hadden weinig vorst of regen gehad.

Op 14 Februari is Leen Rommes vertrokken. Op 18 februari is Regien Mertens in dienst gekomen.

Een vet kalf geleverd in Meert voor 152 frs.

Een vet kalf geleverd in Juni voor 117,50 frs.

Een vet kalf geleverd in Juli voor 82,50 frs.

Daar de lente in 1896 zeer droog is geweest, was het hooi tamelijk goed. Vroegen speuri was er weinig.

Eene nieuwe schuur gebouwd in 1896 welke kosten beloopten op omtrent 1.100 frs. (Een familielid heeft er bijgeschreven: "De schuur van 1896 is ingestort 30 mei 1988.) Den oogst van 1896 was tamelijk goed. Er waren vele kwade pattaten. Rapen waren er weinig en toemaat op hooge beemden was ook slecht gelukt. Op 25 Augustus is To Leenaerts in dienst gekomen en op 29 Augustus vertrok Regien Mertens.

In December verkochten wij twee veerzen, een voor 240 en de andere voor 228 frs. In dezelfde maand brande de schuur af bij pachter Michiels op de Darisdonck.

1897. Op 30 Januari is Peer Van der Veken vertrokken op 7 Januari vertrok Jos. Van Luffelen en toen kwam Sus Storms in dienst.

Den winter van 1896 en 97 was zeer zacht. De maand Meert was zeer regenachtig.

Met half Meert kwam Gust Driesen hier wonen. To Leenaerts en Sus Storms bleven ook in dienst.

Den zomer van 1897 was tamelijk droog, de veldvruchten waren goed gewaschen maar het koren schoot zeer slecht.

Twee vette kalveren verkocht in April eene aan 75 fr. en een aan 90 frs. Eenen koei verkocht in October aan 170 frs. Een vet kalf verkocht in October aan 90 frs. Sus Storms is vertrokken op 22 October. Op 9 December is Frans Claes in dienst gekomen. Den winter in 1897 was zeer zacht en droog.

1898. Eene veers verkocht in januari voor 245 fr. Een vet kalf verkocht in Januari voor 97,50 frs. Een vet kalf verkocht in Meert voor 110 frs. Een vet kalf verkocht in Mei voor 115 fr. Op half Meert vertrok To Leenaerts. To Peeters kwam toen hier in dienst. Gust Driesen en Frans Claes bleven hier in dienst. Eenen steenen voorstal laten leggen.

Op 24 Juli is Frans Claes vertrokken. 2 vette kalveren verkocht in Augustus voor 210 frs.

Op 17 October is Jos Storms in dienst gekomen.

Het jaar was zeer vruchtbaar, den oogst en het hooi zeer overvloedig. Het was regenachtig tot op het einde van Juli. Na den oogst aanhoudende droogte tot half October. Speuri was er bijna geenen. Aardappelen bijzonder goed, rapen en toemaat redelijk. Een vet kalf verkocht in December voor 134 frs.

Een peerd gekocht in november voor 730 frs. Den ouden verkocht voor 185 frs.

Den winter van 1898 en 99 was zeer zacht en droog.

1899. Een vet kalf verkocht in januari voor 120 frs. Een vet kalf verkocht in Februari voor 120 frs.

Eene nieuwe klerkas laten maken voor 24 frs. Eene glazen kas gekocht voor 15 frs.

Een vet kalf verkocht in April voor 115 frs.

Een vet kalf verkocht in Mei voor 96 frs.

Op half meert is Gust Driesen en Jos Storms vertrokken. To Peeters bleef in dienst. Gust Urkens is toen in dienst gekomen.

Op 6 April is Sooi Broeckx in dienst gekomen.

Op 7 Mei is Gust Urkens en op 8 Mei is To Peeters vertrokken.
Op 11 Mei kwam Kees Willems in dienst en is vertrokken op 8 Juni.

Op 21 Mei kwam To Leenaerts in dienst en is vertrokken op 20 Augustus. Stinus Maes is in dienst gekomen op 6 Juni en is vertrokken op 17 Augustus.

Een vet kalf verkocht in Juli voor 130 frs.

Eene veers verkocht in Juni voor 190 frs. Een vet kalf verkocht in September voor 100 frs.

Eene koei verkocht in October voor 365 frs. Een vet kalf verkocht in October voor 85 frs. Een koei verkocht in November voor 295 frs. Een vet kalf verkocht in November voor 95 frs.

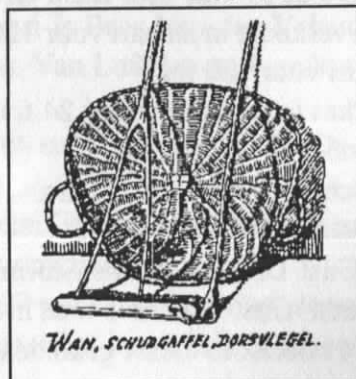
Op 28 Augustus is Gust Urkens weder in dienst gekomen en op 2 October kwam L. Leys in dienst.

1900. In dienst gekomen op 3 februari Trees Peeters. Met half meert bleef Gust Urkens in dienst.

Een vet kalf verkocht in april voor 170 frs., een vet kalf verkocht in mei voor 110 frs. Op 1 juni kwam Louis Vervecken in dienst.

Op 22 Mei is Jan Baptist Wens geboren."

Wim van Hout
Leo Wens

De Viezerik.

Ik was nog maar een dreumes toen en bij buurman Heinke hadden ze Celientje, even oud als ik. We waren speelkameraadjes en konden elkander geen uurtje missen ...

“Lo-om!”

We zitten nog aan de morgenkoffie. Vader en moeder glimlachen elkander toe. Dat doen ze om Celientje. Al zien we het niet, toch weten we hoe het kleine ding op onze achterplaats te roepen staat. Celientje is vroeg vandaag. Ik ben nog niet klaar, moet nog een hele boterham opeten. Maar ik ben er gerust in. Celientje zal niet weggaan en blijven roepen tot ik er ben.

“Moeder,” zeg ik tussen twee haastige happen in, “ik denk dat Celientje ze nu heeft.”

Wat, ventje?”

“Haar nieuwe klompjes.”

“Meisjeszot!” plaagt Jo.

Vader tikt hem hard op de vingers en moeder troost:

“Laat hem maar zeggen, baasje. Celientje is braaf en die nieuwe klompjes wil ik ook eens zien.”

Als ik buiten kom staat Celientje daar, als op een schilderijtje, zo lief. Ze draagt haar blonde haren in twee vlechtjes met een helrood strikje. Ze heeft een geel en groen gebloemd schortje aan, blauwe sokjes en fonkelnieuwe, zwarte klompjes. Fel blozend nog van het harde roepen staat ze daar in de zon onder het neerhangende lover van onze vlierboom.

Celientje blijft staan waar ze staat, stijf rechtop, maar haar blik gaat langzaam en veelbeduidend naar haar voetjes.

“Dat zijn mooie, zeg!”

Ik meen het, ik heb nooit zulke fijne klompjes gezien. Glanzend

zwart zijn ze, met bovenop een geel en een rood vogeltje, twee op elk van de klompjes.

“Kom, Celientje, moeder wil ze ook zien.”

Ik neem haar bij haar handje en zo gaan we naar binnen. Daar staan we en we zeggen niets. Ze moeten maar kijken nu.

“Wel-wel-wel!”

Moeder slaat de handen ineen van pure verbazing en bukt zich om de klompjes van dichtbij te kunnen bewonderen.

“Hm! ...” doet vader en hij knikt goedkeurend. “Ja, Celientje, die mogen er zijn hoor!”

Jo komt er ook naar kijken en het duurt wat eer hij, op zijn manier weer, zijn mening zegt.

“Mooi zijn ze wel, maar zo blijven ze niet. Die vogeltjes gaan er af als je ze een tijdje hebt.

Tee bewondert de klompjes zoals dat van hem te verwachten is. Hij gaat op zijn knieën bij Celientje zitten en zegt dat hij die vogeltjes gaat natekenen. Tee is er zo een, hij tekent alles na. Hij drukt een blaadje doorschijnend papier op een van de klompjes en gaat met zijn potlood over de lijnen van de vogeltjes. Die staan nu op het blaadje en zo komen ze in dat grote tekenboek van hem. En dan zal hij ze nog kleuren ook.

“Dat moet gevierd worden!” zegt moeder en ze gaat naar de kast om de snoepjesdoos.

Daar moeten we altijd even naar kijken, want die doos is een waar wonder. Daar staan twee meisjes op, allebij met een grote, rode hoed, en ze houden eenzelfde doos in hun handen. Op hun doos staan die meisjes ook, maar dan veel kleiner en met een heel klein doosje. En dan, op dat heel kleine doosje weer ... Neen, dat houdt nooit meer op.

We mogen een suikerbol kiezen. Moeilijk is dat niet, omdat het allemaal dezelfde dikke bollen zijn, witte met rode streepjes. Jo

pikt er ook een en die zit al in zijn mond, zo vlug dat moeder hem er van verdenkt er twee genomen te hebben. Dat durft die Jo wel.

“Deugniet!”

Maar de vluggerd is al de deur uit.

“Kom, Celientje.”

Hand in hand en zuigend op de zoete bol, gaan we op stap, allebei kijkend naar de klompjes die, voorzichtig en preuts, het een na het ander vanonder Celientjes schortje komen piepen.

“Is het waar, Lom, gaan de vogeltjes er af?”

“Maar neen, ze kunnen immers niet vliegen.”

We gaan naar Tante Netje. Dat is de zuster van Heinke en ze woont gans alleen in een klein huis daar aan de overkant van de straat. We gaan er niet dadelijk binnen, want Tante Netje heeft ook suikerbollen en eerst moet die van moeder op.

Tante Netje is een klein en vinnig vrouwtje met heel grijze haren, bijna wit. Ze zit met haar naaimachine bij het raam van haar achterkamertje. Daar hangen mooie prenten aan de muur en op de hoge schouwplank staan leuke schoteltjes, blauw en wit, een hele rij. Het is daar echt fijn en het ruikt er altijd lekker naar verse koffie. Tante Netje zit daar de ganse dag, altijd te naaien maar, want ze werkt voor iedereen in het dorp.

Als we binnen komen houdt Tante Netje op met werken en schuift haar bril op het puntje van haar neus. Zo doet ze altijd als ze naar iemand kijkt. We zeggen weer niets, maar onze ogen lokken die van Tante Netje mede naar de klompjes van Celientje.

“Wel, heb je van je leven!”

Tante Netje komt van achter haar naaimachine, pakt Celientje op en zet haar op de rand van de tafel. Zo kan ze de klompjes goed bekijken en ze zegt dat het de mooiste van de hele wereld zijn.

“Mm! ... Mm!” doet ze en Celientje krijgt een smakzoen op elke wang.

“Kiete-kiete-kiet!”

En Tante Netje knijpt in die ronde, roze beentjes van Celientje. Ik vind het maar flauwe manieren en Celientje houdt er ook niet van. Ze laat zich vlug van de tafel glijden. Het gaat immer zo met Tante Netje. Ze is dol op Celientje en doet niets liever dan het kleitje zoenen en strelen en knuffelen. Daarom vroeg ik haar eens:

“Tante Netje, waarom koop jij zelf geen kindje?”

Ze werd toen eventjes heel rood en daarna begon ze te lachen, te lachen maar, tot ze er tranen van in de ogen kreeg. Ze vertelde het later bij Celientje thuis en daar lachten ze er ook om. Ze kunnen soms vreemd doen, de grote mensen.

Tante Netje bewaart haar snoepjes in een glazen pot. Hij staat op de schouwplank en we kijken er al naar. Tante Netje is er mild mede vandaag, we mogen elk twee suikerbollen nemen. Het zijn dezelfde als die van moeder. We doen er gek mede, Celientje en ik, en steken de twee bollen in onze mond, een achter elke wang. Zo hebben we een heel dik gezicht in die spiegel van Tante Netje. We moeten er om lachen en Tante Netje ook.

Als we buiten komen is Jo daar. Hij weet zo wat we in onze mond hebben en hij is jaloers. Hij sluipt tot onder het raam van Tante Netje en roept:

“Tante Net, trompet, met haken en ogen aaneen gezet!”

En dan loopt hij hard weg.

We weten nu niet meer waar nog naartoe te gaan om Celientjes nieuwe klompjes te tonen. We stappen nu maar langs de straat, over de stoepjes bij de huizen. Celientje zet haar voetjes telkens met een harde klap op de stenen en we zingen van “haken-baken-boontjes kraken” We hebben grote pret, omdat onze stemmen, met die twee suikerbollen in onze mond, zo vreemd klinken.

Het is heel rustig in de straat. Bij de smidse staat een paard in de hoefstal. De smid snijdt en peutert aan de paardehoef en de boer

staat er naar te kijken. Twee huizen verder rolt de wagenmaker een wiel naar buiten en aan de overkant staat de koster hoog op een ladder zijn dakgoot te schilderen. Zo hebben die allemaal hun bezigheid en geen van hen kijkt naar ons. Ze weten niet eens wat voor een bijzondere dag het is voor Celientje.

“Meisjeszot! ... Sliep-uit!”

Dat is Jo weer. Ginder staat hij, verdoken achter de gevel van de strodekker.

We storen ons echter niet aan hem, stappen en zingen, en zuigen op onze bollen maar. Tot we helemaal bij het einde van de straat gekomen zijn. Daar staat nog een klein huis en dan zijn er de akkers en de beemden aan beide kanten van de zandweg. Verder mogen we niet meer gaan, want dan zouden we wel eens verloren kunnen lopen. Dat wordt ons elke dag gezegd.

In dat laatste, kleine huis, heel oud, met een bult op het dak en een lelijke, scheve schouw, woont schoenlapper Jantje. De mensen noemen hem Zwarte Jantje. Hij woont daar gans alleen en is al zo oud en zo lelijk als zijn huis.

We gaan bij zijn venstertje staan en dan kunnen we de schoenlapper zien zitten op zijn driepikkeltje bij zijn werkbank. Hij klopt een nieuwe zool onder een grote schoen. Bij elke klop van zijn hamer knikt dat kale en grauwe hoofd van Zwarte Jantje mede. Als hij gewaar wordt dat wij naar hem kijken, houdt hij op met kloppen en kijkt ons aan, met zijn kleine, zwarte ogen over zijn brilletje heen.

“Celientje heeft nieuwe klompjes!” roep ik.

Ik moet het nog eens en heel hard roepen eer Zwarte Jantje het begrepen heeft. Hij verheft zich even om over de vensterrichel heen te kijken naar die klompjes van Celientje. Dan trekt hij grote ogen om te beduiden dat het heel mooie zijn.

Ik weet dat we nu moeten weggaan, want de kinderen moeten

oppassen voor Zwarte Jantje. Als er ergens een jongen of een meisje stout is, dreigen de moeders er mede:

“Moet ik Zwarte Jantje gaan roepen?”

Van dat zelfde Zwarte Jantje zeggen ze ook dat hij een viezerik is. Misschien omdat hij oud en lelijk is en altijd vuile handen heeft van het leder en de pikdraad.

Daar tikt hij op de ruit en steekt ons een bolletje pik toe. Dat krijgen we van Zwarte Jantje, maar dan moeten we bij hem binnen gaan. En dat mogen we zeker niet van thuis.

Toch blijven we staan. Mogelijk meent Zwarte Jantje het goed met ons en wil hij alleen maar de klompjes van Celientje van heel dichtbij bekijken. Hij heeft nu twee bolletjes pik, een voor elk van ons. Daar kan je poppetjes van kneden. En Zwarte Jantje doet zo vriendelijk, en ginder zijn de smid en die boer en de koster. Er kan ons helemaal niets gebeuren.

“Kom, Celientje, Zwarte Jantje mag de klompjes ook zien.”

Daar staan we dan bij Zwarte Jantje in zijn kleine kamer vol schoenen en lapperstuig, en waar het zo vunzig ruikt naar pik en leder. Dat bolletje pik krijgen we zo van hem.

“Nu ga ik die nieuwe klompjes eens goed bekijken,” zegt hij, “en dan maak ik er misschien van leder, voor jullie allebei.”

“Ook met vogeltjes erop?”

“Zeker, vent.”

Dat gaat wat zijn, zulke klompjes heeft niemand.

“Maar dan moet ik eerst de maat nemen,” zegt Zwarte Jantje.

En hij ruimt een plaatsje op de werkbank en zet Celientje daar neer. Ik ben al met mijn pikbolletje bezig. Ik ga er een hond van kneden, of een paard.

Ik zie hoe Zwarte Jantje met zijn ene hand Celientje bij haar voetje houdt en met veel aandacht naar haar klompje kijkt.

“Dat zijn heel mooie,” zegt hij, “heel mooie, ja. En het zal niet

gemakkelijk zijn om ze na te maken. En die vogeltjes moeten er ook op. Niet gemakkelijk, neen. Maar we kunnen het, hoor!”

En Zwarte Jantje praat en praat maar, terwijl hij met zijn andere hand over Celientje beentje strijkt, op en neer en tot onder haar schortje. Tot hij gewaar wordt dat ik naar hem kijk.

“Kiete-kiete-kiet!” doet hij dan..

Best gaan we nu maar weg bij Zwarte Jantje. Mogelijk gaat hij Celientje ook twee van die smakzoenen geven, zoals Tante Netje dat altijd doet. En dat zal Celientje zeker niet graag hebben, van zulk een lelijk Zwarte Jantje.

“Kiete-kiete-kiet!” doet hij alweer.

Dan roffelt er iemand hard op de ruitjes.

“Viezerik! ... Lelijke viezerik!”

Jo roep dat en ik zie hem nog wegrekken.

Zwarte Jantje lijkt er erg van geschrokken en hij doet opeens niet vriendelijk meer.

“Weg, jullie, weg!”

Hij pakt Celientje van de werkbank en duwt ons naar de deur.

Ver in de straat zie ik Jo nog lopen, hij is al bijna thuis. Eer we bij de smidse zijn staat moeder al buiten en Celientjes moeder komt er ook bij. Ze komen ons tegemoet en kijken erg boos. Ze zeggen dat we heel stout geweest zijn en dat we nu van de hele dag niet meer op de straat mogen.

En ze nemen ons die pikbolletjes af en werpen ze weg.

... En Jo raapt ze op en toen maakte hij er één dikke bol van.

Leo Op de Beeck

Oud-Turnhout in de krant van toen

In "Het Volk" van 28 december 1964 lezen we :

Jef Claesen uit Oud-Turnhout was 73 jaar koster-organist!

Wat niemand ooit heeft gedacht is er dan toch van gekomen: de 87 jarige Jef Claesen heeft zijn kosterschap en zijn orgel laten varen. Hij bekleedde dit ambt 73 jaar en iedereen meende dat hij het enkel "in geval van heirkraft" zou opgeven. Maar toch heeft hij nu beslist de winter niet meer aan te steken.

Toch is Jef de laatste jaren van zijn ambt altijd bijzonder kras gebleven. Er zijn nu eenmaal van die mensen die oud zijn en niet meer verouderen. "Dat ik oud word, da's niks, maar dat ik zou lelijk word, da's erger," bromde Jef gewoonlijk. Dus liever geen foto. En daarmee was hij dan getypeerd, die steeds krasse koster-organist, kunstschilder en gepensioneerde postmeester.

Van zijn veertien jaar af

Hij werd geboren op 25 april 1878; zijn vader was ook koster-orgeliste en schoolmeester. Het orgel interesseerde Jefke al zeer vroeg, want hij was nog geen 12 jaar toen hij al met zijn voeten naar de passende zware tonen zocht.

"Ik kon er nog maar juistekens aan!", en meteen was de opvolger bekend.

Het heldere stemmetje van vroeger werd een zoetgevooisde tenor, waarop trouwens tot op heden slechts zeer weinig sleet was gekomen. En dat vindt ge op Jef niet tot hij al een eindje in de tachtig was. Ge moest hem van de hoogzaaltrap horen ritsen na

het "Deo Gratias" om dan met zwaaiende jas door de zijbeuk naar de sacristie te stormen!

Dat orgel en die kerk hebben voor hem altijd heel wat betekend. Hij heeft er trouwens een ganse reeks pastoors "versleten"! Hij wordt weemoedig als hij denkt aan de kunstschaten die eruit verdwenen. De prachtige barokaltaren dienden gerestaureerd en werden dan maar ineens vervangen.

"'t Was doodzonde", treurt de koster. Maar dat treuren duurt niet lang want hij schiet direct weer aan't vertellen. Over die fameuze alarminrichting.

In zijn jeugd - in de vorige eeuw nog natuurlijk - braken heiligschennende dieven het tabernakel open en stalen gewijde vaten. Iets dergelijks moest voor de toekomst worden voorkomen en specialisten uit Mechelen kwamen een vernuftig alarmsysteem installeren: wanneer een niet ingewijde aan het tabernakel raakte, ontplofte er in de toren een middeleeuws schietgeweer en begon de stormklok te luiden. En inderdaad werden de bewoners op een nacht opgeschrikt door een ontploffing en klokgelui. Iedereen het bed uit en de straat op, gewapend met knuppels en gaffels. De kerkdeur werd stil geopend en met de moedigste voorop sloop de sliert naar binnen. Op het koor gekomen rees een knuppel de hoogte in om de booswicht toe te slaan. "Hou op" schreeuwde de koster, "'t is St. Aloysius!" Het was toen inderdaad het octaaf van de H. Aloysius dat juist voorbij was, de praaltroon op het koor was afgebroken en het beeld van deze heilige, zo ongeveer van manshoogte, stond klaar om terug naar de sacristie te verhuizen. Dieven zijn er toen niet gevonden en men veronderstelt dat het een uil of zo geweest is die het "valse contact" veroorzaakte. Nadien is het nog één keer loos alarm geweest, nog voor het avond was. Met een droge knal ketste het geweer af en door de luchtverplaatsing vloog een mussenest "vol platte jongen", dat in de spleet

waar de loop van de buks doorstak, gebouwd was, te pletter tegen de ruiten van de boerderij vlak voor de kerk. Na enige tijd is de fameuze instelling onklaar geraakt. Het is een hele tijd zo gebleven en nadien werd afgebroken.

En de koster vertelt van de processie naar Scherpenheuvel met de prachtig uitgedoste huifkarren en zijn buikje schokt van het lachen als hij het heeft over een van zijn zangers, die met zijn ronde buikje onder het zingen tegen een paaltje aanbotste.

Befaamd schilder

Niet alleen tijdens de goddelijke diensten is Jef Claesen altijd ernstig geweest. Hij is dat ook als hij voor zijn schildersezal staat. Want van het schilderen, van het Kempense landschap, van compositie en de kleuren van gagel, brem en huis, daar kent hij wat van. Nog voor hij twintig was, is hij ermee begonnen en hij heeft terecht de faam en de naam de beste Kempense heimatschilder te zijn in het naturalistische genre. Eugeen Surinx, de directeur van de Turnhoutse tekenakademie, een internationale beroemdheid trouwens, was toen zijn geboor. Zijn tuin paalde aan die van de kunstschilder-wereldreiziger Albert Sohie. In zo'n omgeving moest hij wel schilderen. Het talent was er en met leermeesters als zijn burens is dat talent rijk ontplooid. Jef Claesen raakte zeer bekend en hij exposeerde te Brussel, te Antwerpen, te Turnhout en op andere plaatsen en dit verscheidene malen. Ook vertrokken er werken van hem naar het buitenland, waar deze op internationale tentoonstellingen de Kempen vertegenwoordigden.

Nu nooit meer

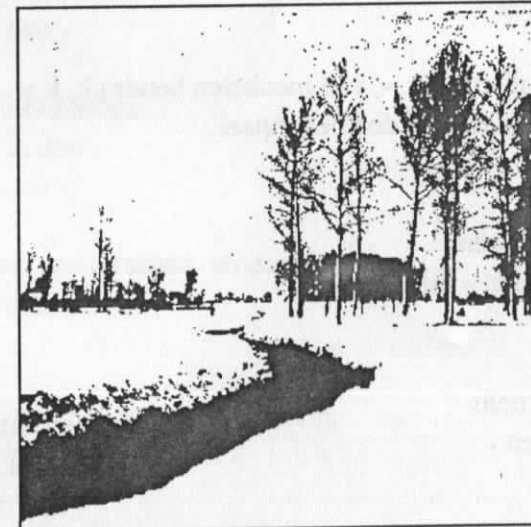
En nu legt Jef Claesen de riem eraf. Zijn opvolger is reeds aan het werk en Jef heeft gezworen geen voet meer op "zijn" okzaal en

op "zijn" orgel te zetten. En de afgevaardigde van het bisdom, die naar de St.-Bavoparochie kwam om een grootse viering op touw te zetten ter gelegenheid van dit unicum en van het afscheid, is van een kale reis terug gekomen. Daar was Jef Claesen helemaal niet voor te vinden. Er zou trouwens nog een speciale Kerkelijke onderscheiding moeten worden uitgevonden want de bestaande heeft Jef reeds alle in zijn bezit! De bisschop of zijne vitarissen zullen het bij een passende gelegenheid met een dankbaarheidsbezoekje ten huize van deze verdienstelijke man moeten stellen.

Wij wensen Jef Claesen nog een zorgeloze en gelukkige rust toe in zijn ruime en smaakvolle woning, tussen de rijke collectie antiquiteiten en schilderijen waar hij zo van houdt of in de tuin tussen zijn talrijke lievelingen : de bloemen.

Uit het archief van Fons Van Gelder, Oud-Turnhout

Roger Van Mierlo

Het grondbezit te Oosthoven in de 18° eeuw , deel 4.

pelckmans willem, k.v. -; van mechelen hendrick, k.v.
scheythoeck, aan den -
venesie, de -

pelckmans willem, k.v. -; van mechelen hendrick, k.v.
hueven, in de -
dommeleer, den -

pelckmans willem, k.v. -; van mechelen hendrick, k.v.
rist, op de -
heijvelt, het -

pelckmans willem, k.v. -; van mechelen hendrick, k.v.
rist, op de -
wolfstapel, den -

pelckmans willem, k.v. -; van mechelen hendrick, k.v.
lange haeg, aan de - in den negenpael
x

pelckmans adriaen
rabbaut, aen den - ofte hueven
venesie, de -

boonders cornelis
rabbaut, in den -
x

boonders cornelis
oude cluys, achter d' -
meir, de

boonders cornelis
negenpael, in de -
x

borghs jan jacobssone
cleyn capelle, aan de -
x

borghs jan jacobssone
clijn luchtermeir, in de -
straet, de -

borghs jan jacobssone
opstal, aan den -
reep, den -
borghs jan jacobssone
negenpael, in den -
luyckxkens, de -

merten peeter peeterssone, weduwe van -
rabbaut, in den -
x

merten peeter peeterssone
veltbraeck, in de -
hoeckacker, den -

merten peeter peeterssone
clijn luchtermeir, in de -
lanck veldt, het -

merten peeter peeterssone
x
heijvelt, het -

merten peeter peeterssone
rist, in de -
risten acker, den -

Wim van Hout

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 1
Parochieregisters Sint-Bavo	p. 2
Familiale aantekeningen van Martinus Wens	p. 3
De viezerik	p. 11
Oud-Turnhout in de krant van toen	p. 18
Het grondbezit te Oosthoven in de 18° eeuw (4)	p. 22

ASLK - SPAREN

REEDS JAREN HET MEEST ERVAREN

UW BANK EN VERZEKERINGSTEAM

Agentschap Arendonk
De Valken 8
2370 Arendonk
Tel. 014/67.76.96

Agentschap Oud-Turnhout
Steenweg op Turnhout 3
2360 Oud-Turnhout
Tel. 014/42.15.28